

Hetényi Rudolf 1933–2003

HETÉNYI Rudolf a Magyar Állami Földtani Intézet egykori munkatársa, igazgatóhelyettese 1933. július 14-én született Budapesten, elhunyt 70 éves korában, 2003. június 14-én.

Gyermekkorát Pestlőrincen töltötte, édesanyját 13 éves korában elvesztette, ami gyökeres változásokat hozott életébe, kemény munkával, korán gondoskodnia kellett önmagáról.

A középiskolát a Fasori Evangélikus Gimnáziumban végezte 1952-ben, jeles eredménnyel. Geológia iránti érdeklődése még középiskolás korában, a Pestlőrinci Téglagyárban végzett nyári munkája során ébredt fel, amikor felfigyelt a pannóniai agyagban előforduló ősmaradványokra. Szakmai indíttatásokat könyvekből is szerzett, amihez főleg a Központi Honvéd Könyvtárban dolgozó édesapja révén jutott.

Egyetemi diplomáját az ELTE–TTK geológus szakán szerezte 1956-ban. Tagja volt annak a legendás, nagy létszámú évfolyamnak, melynek tagjai évtizedeken keresztül meghatározó egyéniségei voltak a hazai földtani kutatásnak. Ő is VADÁSZ Elemér tanítványa volt és ez meghatározta szakmai érdeklődési körét, munkastílusát.

Egyetemi éveitől kezdve – túl a kötelező nyári gyakorlatokon – a Földtani Intézetben vállalt munkát. Tudományos segéderői státuszban, főleg laboratóriumi munkát végzett. Terepi segédmunkásként FÜLÖP József gerecei, bakonyi, villányi, vértesi munkáiban is közreműködött.

Szakmai pályafutása egyetlen munkahelyhez, a Magyar Állami Földtani Intézethez kötődik, ahova 1956. október 1-én lépett be, és 60 évesen, 38 év és 284 napos szolgálati idővel a háta mögött 1994. augusztus 15-én vonult nyugállományba.

Az Intézetben végigjárta a szakmai besorolások szokásos rendjét, tudományos gyakornokként kezdte, majd tudományos segédmunkatárs, 1958. szeptember 1-én tudományos munkatárs, 1974. április 1-én tudományos főmunkatárs lett.

Élete elválaszthatatlan volt munkájától, munkája elválaszthatatlan volt a Földtani Intézettől. Különféle emelkedő rangú beosztásokban résztvevője, töretlen szorgalmú végrehajtója, irányítója volt az intézeti tevékenységnek, csaknem négy évtizeden keresztül. A Magyarhoni Földtani Társulatba még egyetemista korában belépett és csaknem ötven évig volt tagja.

A jó intézeti hagyományokhoz híven Ő is terepi feladatokkal kezdte, a Térképezési Osztályon 1958-tól, a térképezési program kezdetétől a Mecsek Csoport vezetőjeként, majd 1960-tól a Mecsek hegységi Osztály vezetőjeként végezte és irányította a mintegy 500 km²-nyi bonyolult felépítésű terület 1:10 000-es méretarányú térképezését.

A térképezés része volt annak az átfogó intézeti programnak, amelyet „hasznosítható ásványi anyagok szempontjából legfontosabb hegységek és medencék részletes és sokoldalú földtani vizsgálata” céljából indítottak ugyancsak 1958-ban.

Kiemelten foglalkozott a feketekőszén perspektivikus kutatásával, a fedőképződmények finomrétegtani tagolásával.

HETÉNYI Rudolf a 21 db mecseki térképlapból háromnak felvételezője és szerzője, míg további 6 db térképlapnak és magyarázójának társszerzője, ahol főleg a középső és felső-liász térképezésében, litosztratigráfiai tagolásában vett részt.

A térképlaponkénti felvételt tájegységi térkép szerkesztése követte, elkészült a Keleti-Mecsek 1:25 000-es földtani térképe, melynek ugyancsak társszerzője. Irányította a térképezéshez kapcsolódó alapszervevények feltárását, fúrások kitérését, anyagainak feldolgozását, dokumentálását.

Az 1970-es évek elejétől új, az előkutatásokat előtérbe helyező „Az ország természeti erőforrásainak kutatása és feltárása” című tárcaszintű program határozta meg az Intézet tevékenységét. Az új program az intézeti tevékenység bővítését, szervezetének megváltoztatását is igényelte. HETÉNYI Rudolf 1974-ben a Földtani Térképezési Főosztály vezetője lett. Különös gondot fordított a Dél-dunántúli Osztály működési területének bővítésére, létrehozta a Pécs-Vasasi magmintaraktárt és kőzetfizikai laboratóriumot, megszervezte és elindította a kisalföldi térképezési programot.

1981, az ambiciózus célokat kitűző VI. ötéves terv induló éve volt, ekkor, január 1-én kapta meg általános igazgatóhelyettesi kinevezését. Feladata a vezetés, ellenőrzés, végrehajtás hármas követelményrendszerében ölt testet, és Ő ezeket a feladatokat tántoríthatatlanul, következetesen ellátta. Új elem is megjelenik munkájában, el kellett látnia az Intézet mongóliai, vietnami, kubai földtani térképező expedícióinak felügyeletét.

Módomban volt egy kubai ellenőrző útja során végig kísérni és látni, milyen részletekre is kiterjedő gondossággal ellenőrizte a folyamatban lévő munkákat.

Hatásköre 1987-ben tovább bővült, az Intézet új szervezeti rendje szerint általános igazgatóhelyettesként, közvetlen felügyeletet látott el az önálló hatáskörű főosztályvezetők tevékenysége fölött.

Munkásságát egyebek mellett a „Földtani kutatás kiváló dolgozója” és a „Munka érdemrend bronz fokozata”-val ismerték el.

HETÉNYI Rudolf igazgatóhelyettesként még részese volt annak a zavaros átszervezési, majd új programalkotási időszaknak amit az 1990-es évek elején élt át az Intézet. A korábbi szervezet, értékrend és feladatok megszűnése, a munkatársak kétharmadának elbocsátása, ha nem is mondta, de biztosan fájdalmasan érintette. Erre következethetünk, a sajnálatosan elhatalmasodó betegsége mellett abból, hogy nyugdíjazása után távol tartotta magát az intézeti és társulati szakmai rendezvényektől, a kapcsolatot csak szűk szakmai, baráti körrel tartotta fenn.

Mint mondtam, HETÉNYI Rudolf élete elválaszthatatlan volt a Földtani Intézettől, áldozatos munkát végzett az intézeti rend, szervezetség alakulása, a szakmai adminisztráció belső és külső feladatainak végrehajtása terén. Ebben mindvégig segítőtje és támasza volt felesége, ÉNEKES Márta.

HETÉNYI Rudolf nyomtatásban megjelent művei*

- HETÉNYI R., NAGY E. & WEIN Gy.: A Mecsek- és a Villányi-hegység mezozoikumuma. A MÁFI alapításának 90. évfordulója alkalmából 1959. IX. 15-23. között tartott mezozoós konferencia kirándulásai. – MÁFI Alkalmi Kiadványa, 47–65.
- FÜLÖP J., HÁMOR G., HETÉNYI R. & VÍGH Gy. 1960: A Vértes-hegység júra időszaki képződményei – *Földtani Közöny* 90/1, 15–26.
- HETÉNYI R. 1964: A Mecsek hegység és a Villányi-hegység mezozoikumuma a középső liásztól. – Kirándulásvezető a Magyar-Jugoszláv geológustalálkozó résztvevői számára. Bp.
- HETÉNYI R. 1964: A Mecsek hegység részletes földtani vizsgálata. – *MÁFI Évi Jelentés* 1961/I, 15–20.
- HETÉNYI R. 1964: A Mecsek hegység és a Villányi-hegység mezozoikumuma a középső liásztól. – Magyar-Jugoszláv Geológus Találkozó előadásai. Sokszorosított füzet.
- HETÉNYI R. 1966: A mecseki középsőliász tagolása. – *MÁFI Évi Jelentés* 1964, 23–29.
- FÖLDI M., NAGY E., HÁMOR G. & HETÉNYI R. 1966: Hosszúhetény-D Észlelési térkép 1:10 000 (1965) – MÁFI.
- FÖLDI M., NAGY E., HÁMOR G. & HETÉNYI R. 1966: Hosszúhetény-D Földtani térkép 1:10 000 (1965) – MÁFI.
- HÁMOR G., HETÉNYI R. & NAGY I. 1966: Pécsvárad Észlelési térkép 1:10 000 (1964) – MÁFI.
- HÁMOR G., HETÉNYI R. & NAGY I. 1966: Pécsvárad Földtani térkép 1:10 000 (1964) – MÁFI.
- HETÉNYI R., HÁMOR G. & NAGY I. 1966: Apátvarasd Észlelési térkép 1:10 000 (1963) – MÁFI.
- HETÉNYI R., HÁMOR G. & NAGY I. 1966: Apátvarasd Földtani térkép 1:10 000 (1963) – MÁFI.
- HETÉNYI R. & FÖLDI M.: A Mecsek hegység földtani vizsgálata 1967-ben. – *MÁFI Évi Jelentése* 1967, 189–203.
- HETÉNYI R. 1967: A Mecsek hegység részletes és átfogó földtani vizsgálata 1962–1966 között. – *MÁFI Évi Jelentés* 1965, 31–44
- HETÉNYI R., HÁMOR G. & NAGY I. 1967: Magyarázó a Mecsek hegység földtani térképéhez, 10 000-es sorozat. Pécsvárad. – MÁFI, 57 p.
- HETÉNYI R., FÖLDI M., NAGY E. & HÁMOR G. 1967: Magyarázó a Mecsek hegység földtani térképéhez, 10 000-es sorozat. Hosszúhetény. – MÁFI, 66 p.
- HETÉNYI R. 1968: A Mecsek hegység részletes és átfogó földtani vizsgálata az összefoglalás szakaszában. – *MÁFI Jelentés* 1966, 31–48.
- HETÉNYI R., HÁMOR G. & NAGY I. 1968: Magyarázó a Mecsek hegység földtani térképéhez, 10 000-es sorozat. Apátvarasd. – MÁFI, 55 p.
- HETÉNYI R. 1968: A Mecsek hegység földtani vizsgálata 1967-ben. – *MÁFI Évi Jelentés/Előzetes/*, 17–30.
- HETÉNYI R., HÁMOR G. & NAGY I. 1969: Pécsvárad (Földtani alapadatok a Mecsek hegység 1:10 000-es méretarányú földtani térképsorozatához.) p. 319.
- FÖLDI M., HÁMOR G., HETÉNYI R., NAGY E., NAGY I. & BILIK I. 1969: Komló Észlelési térkép 1:10 000 (1967–1968) – MÁFI.
- FÖLDI M., HÁMOR G., HETÉNYI R., NAGY E., NAGY I., BILIK I. 1969: Komló Földtani térkép 1:10 000 (1967–1968) – MÁFI.
- FÖLDI M., HÁMOR G., HETÉNYI R., NAGY E., NAGY I. & BILIK I. 1969: Komló Mélyföldtani térkép 1:10 000 (1967–1968) – MÁFI.
- HETÉNYI R. 1969: A Mecsek hegység földtani vizsgálata 1967-ben. – *MÁFI Évi Jelentés* 1967, 189–203.
- HETÉNYI R., HÁMOR G., NAGY I. 1969: Földtani alapadatok a Mecsek hegység 1:10 000-es méretarányú térképsorozatához. Pécsvárad. – MÁFI, 55 p.
- FÖLDI M. & HETÉNYI R. 1969: Foltos Márga. In: FÜLÖP J. (szerk.): Földtani kirándulás a Mecsek hegységben, a Villányi-hegységben és a Dunántúli-középhegységben. Mediterrán Jura Kollokvium. – Bp., 14–15.
- GÉCZY B., HETÉNYI R. & VÖRÖS A. 1969: Villányi Templomhegy és Somsich-hegy. Bath–kallóvi–oxfordi képződmények. In: FÜLÖP J. (szerk.): Földtani kirándulás a Mecsek hegységben, a Villányi-hegységben és a Dunántúli-középhegységben. Mediterrán Jura Kollokvium – Bp., 39–42.
- HÁMOR G., BILIK I., NAGY I. & HETÉNYI R. 1974: Kisbattyán. Földtani térkép 1:10 000 – MÁFI.
- HETÉNYI R., HÁMOR G., NAGY I. & BILIK I. 1974: Magyarázó a Mecsek hegység földtani térképéhez, 10 000-es sorozat. Magyaregregy. – MÁFI, Budapest, 51 p.
- HÁMOR G., FÖLDI M., BILIK I., NAGY I. & HETÉNYI R. 1974: Magyaregregy Észlelési és Földtani térkép 1:10 000 (1969) – MÁFI.

- NAGY I., HÁMOR G. & HETÉNYI R. 1975: Kisújbánya Észlelési térkép 1:10 000 (1971) – MÁFI.
- NAGY I., HÁMOR G. & HETÉNYI R., BILIK I., FÖLDI M. 1975: Kisújbánya Földtani térkép 1:10.000 (1971) – MÁFI.
- HÁMOR G., HETÉNYI R. & NAGY I. 1975: Zengővárkony Észlelési térkép 1:10 000 (1972) – MÁFI.
- HÁMOR G., HETÉNYI R. & NAGY I. 1975: Zengővárkony Földtani térkép 1:10 000 (1972) – MÁFI.
- HETÉNYI R., HÁMOR G. & FÖLDI M. 1976: Mecseknádasd Földtani térkép 1:10 000 (1972) – MÁFI.
- HETÉNYI R., NAGY I., FÖLDI M. & HÁMOR G. 1976: Hosszúhetény-É Észlelési térkép 1:10 000 (1972) – MÁFI.
- HETÉNYI R., NAGY I., FÖLDI M., HÁMOR G. & BILIK I. 1976: Hosszúhetény-É Földtani térkép 1:10 000 (1972) – MÁFI.
- HETÉNYI R. & RAVASZSNÉ B. L. 1976: A baranyai antracittelepes felsőkarbon összlet a Siklósbodony–1. és a Bogádmindszent–1. sz. fúrás tükrében. – *MÁFI Évi Jelentés* 1973, 323–361.
- HETÉNYI R., FÖLDI M., HÁMOR G., BILIK I. & JANTSKY B. 1976: Magyarázó a Mecsek hegység földtani térképéhez, 10 000-es sorozat. Ófalu. – MÁFI, 74 p.
- HETÉNYI R., FÖLDI M., HÁMOR G. & BILIK I. 1976: Magyarázó a Mecsek hegység földtani térképéhez, 10 000-es sorozat. Mecseknádasd. – MÁFI, 38 p.
- HETÉNYI R., HÁMOR G., FÖLDI M., NAGY I., JANTSKY B. & BILIK I. 1976: Ófalu Észlelési térkép 1:10 000 (1972) – MÁFI.
- HETÉNYI R., HÁMOR G., FÖLDI M., NAGY I., JANTSKY B. & BILIK I. 1976: Ófalu Földtani térkép 1:10 000 (1972) – MÁFI.
- HETÉNYI R., FÖLDI M., NAGY I. & BILIK I. 1977: Magyarázó a Mecsek hegység földtani térképéhez, 10.000-es sorozat. Hosszúhetény-É. – MÁFI, 71 p.
- HETÉNYI R. 1978: Magyarázó a Mecsek hegység földtani térképéhez, 10 000-es sorozat. Kisbattyán. – MÁFI, 82 p.
- HETÉNYI R. 1978: Magyarázó a Mecsek hegység földtani térképéhez, 10 000-es sorozat. Kisújbánya. – MÁFI, 88 p.
- HETÉNYI R. 1979: Emlékezés FÖLDI Miklósrá – *MÁFI Évi Jelentés* 23 p.
- HETÉNYI R., HÁMOR G., FÖLDI M., NAGY I., NAGY E. & BILIK I. 1982: A Keleti-Mecsek földtani térképe M=1: 25.000 – MÁFI kiadvány.
- HETÉNYI R.: A Gerecse, a Vértes és Bakony-hegység mezozoikumá. In: FÜLÖP J., NOSZKY J.: Kirándulásvezetők – MÁFI kiadvány 13–46. Bp.
- CSÁSZÁR G., HAJAS J., BILIK I., GÉCZY B., GÓCZÁN F., HETÉNYI R., KASSAI M., KONDA J., KOVÁCS S., MISZLIVETZ E., NAGY E., NAGY I., ORAVECZ-SCHEFFER A., PÓLAI Gy., RÁLISCHNÉ, SZABÓ I. & SZABÓ Z.: Excursion 104, Mesozoic Formations in Hungary. Middle to Upper Dogger – Komló Marl Formation Óbánya Limestone Formation – Dorogó Marl Formation – Internat. Geol. Congress XXVIIIth Session Moscow, USSR Guidebook 43–45.

* Hetényi Rudolf 212 tételből álló szakirodalmi jegyzéke megtalálható a MÁFI Könyvtárában és az Adattárban.